

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtru[m] requirantur aliqua opera hominis ad hoc, q[uod] homo
beatitudinem consequatur a Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

quo posset beatitudinem consequi. hoc enim erat impossibile: sed dedit ei liberum arbitrium, quo potest fieri cōverti ad Deum, qui eum faceret beatum. Quae enim per amicos possumus, per nos aequaliter possumus, ut dicitur in 3. Ethico. †

† Ca. 3. post mod. illius tom. 5.

AD SECVNDVM dicendum, quod nobilioris conditionis est natura, quae potest consequi perfectum bonum, licet indigeat exteriori auxilio ad hoc consequendum, quam natura quae non potest consequi perfectum bonum, sed consequitur quoddam bonum imperfectum, licet ad consecutionem eius non indigeat exteriori auxilio, ut Philosophus dicit in 2. de celo: * Sicut melius est dispositus ad sanitatem, qui potest consequi perfectam sanitatem, licet hoc sit per auxilium medicinae, quam qui solum potest consequi quandam imperfectam sanitatem sine medicinae auxilio. & ideo creatura rationalis, quae potest consequi perfectum beatitudinis bonum indigens ad hoc diuino auxilio, est perfectior quam creatura irrationalis, quae huiusmodi bonum non est capax, sed quoddam bonum imperfectum consequitur virtute suae naturae.

* A tex. 60. vique ad 66. tom. 2.

AD TERTIVM dicendum, quod quando imperfectum, & perfectum sunt eiusdem speciei, ab eadem virtute causari possunt: non autem hoc est necesse, si sunt alterius speciei. Non enim quicquid potest causare dispositionem materiae, potest ultimam perfectionem conferre: imperfecta autem operatio, quae subiacet naturali hominis potestati, non est eiusdem speciei cum operatione illa perfecta, quae est hominis beatitudo, cum operationis speciei dependeat ex obiecto. unde ratio non sequitur.

ARTICVLVS VI.

Vtrum homo consequatur beatitudinem per actionem alicuius superioris creaturæ.

† Super Quaestione quinta Articulum sextum.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod homo possit fieri beatus per actionem alicuius superioris creaturæ, scilicet, angeli. Cum enim duplex ordo inueniatur in rebus, unus partium uniuersi ad inuicem: alius totius uniuersi ad bonum, quod est extra uniuersum: primus ordo ordinatur ad secundum, sicut ad finem, ut dicitur 12. Metaphy. * Sicut ordo partium exercitus ad inuicem, est propter ordinem totius exercitus ad ducem: sed ordo partium uniuersi ad inuicem, attenditur secundum quod superiores creaturæ agunt in inferiores, ut in 1. dictum est. † Beatitudo autem consistit in ordine hominis ad bonum, quod est extra uniuersum, quod est Deus. ergo per actionem superioris creaturæ, scilicet, angeli in hominem, homo beatus efficitur.

* Tex. 53. & 53. 10. 7.

† p. p. q. 22. arti. 1. ad 3. 6. argum.

¶ 2 Præt. Quod est in potentia tale, potest reduci in actum per id, quod est actu tale. sicut quod est potentia calidum, fit actu calidum per id, quod est actu calidum: sed homo est in potentia beatus: ergo potest fieri actu beatus per angelum, qui est actu beatus.

* q. 3. arti. 5.

¶ 3 Præt. Beatitudo consistit in operatione intellectus, ut supra dictum est: * sed angelus potest illuminare intellectum hominis, ut in primo habitu est: ergo angelus potest facere hominem beatum.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus,

F RESPON. Dicendum, quod cum omnis creatura naturae legibus sit subiecta, utpote habens limitatam virtutem, & actionem, illud quod excedit naturam creatam, non potest fieri virtute alicuius creaturæ: & ideo si quid fieri oporteat quod sit supra naturam, hoc fit immediate à Deo: sicut suscitatio mortui, illuminatio caeci, & cetera huiusmodi. Ostemum * est, autem, quod beatitudo est quoddam bonum excedens naturam creatam. unde impossibile est, quod per actionem alicuius creaturæ conferatur: sed homo beatus fit solo Deo agente, si loquamur de beatitudine perfecta. Si verò loquamur de beatitudine imperfecta, sic eadem ratio est de ipsa, & de virtute, in cuius actu consistit.

* art. praec.

G AD PRIMVM ergo dicendum, quod plerumque contingit in potentis actibus ordinatis, quod perducere ad vltimum finem pertinet ad supremam potentiam: inferiores verò potentiae coadiuuant ad consecutionem illius vltimi finis disponendo. Sicut ad artem gubernatiam, quae praestit nauifactionem, pertinet vltus naui, propter quem naui ipsa fit. Sicigitur in ordine vniuersi homo quidem adiuuatur ab angelis ad consequendum vltimum finem secundum aliqua precedentia, quibus disponitur ad eius consecutionem: sed ipsum vltimum finem consequitur per ipsum primum agentem, qui est Deus.

H AD SECVNDVM dicendum, quod quando aliqua forma actu existit in aliquo secundum esse perfectum, & naturale, potest esse principium actionis in alterum, sicut calidum per calorem calefacit: sed si forma existit in aliquo imperfecte, & non secundum esse naturale, non potest esse principium communicationis sui ad alterum: sicut intentio coloris qui est in pupilla, non potest facere album: neque etiam omnia quae sunt illuminata, aut calefacta, possunt alia calefacere, & illuminare: sic enim illuminatio, & calefactio essent usque ad infinitum. Lumen autem gloriae, per quod Deus videtur, in Deo quidem est perfecte secundum esse naturale: in qualibet autem creatura est imperfecte, & secundum esse similitudinarium, uel participatum. Unde nulla creatura beata potest communicare suam beatitudinem alteri.

I AD TERTIVM dicendum, quod angelus beatus illuminat intellectum hominis, vel etiam inferioris angeli, quantum ad aliquas rationes diuinorum operum: non autem quantum ad visionem diuinæ essentiae, ut in primo dictum est. * Ad eam enim videndam omnes immediate illuminantur a Deo.

* p. p. q. 106. arti. 1. & 3. arg.

ARTICVLVS VII.

Vtrum requirantur ad aliqua opera bona ad hoc, quod homo beatitudinem consequatur a Deo.

K AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod non requirantur aliqua opera hominis ad hoc, ut beatitudinem consequatur a Deo. Deus enim, cum sit agens infinitae virtutis, non praerigit in agendo materiam, aut dispositionem materiae, sed statim potest totum producere: sed opera hominis cum non requirantur ad beatitudinem eius, sicut causa efficiens, ut dictum est, * non possunt requiri ad eam, nisi sicut dispositiones. ergo Deus qui dispositiones non praerigit in agendo, beatitudinem sine precedentibus operibus confert.

Infr. q. 6. in translatione Et. 1. q. 62. art. 1. ad 1. Et opul. 3. cap. 173.

* art. praec.

¶ 2 Preterea, Sicut Deus est auctor beatitudinis immediate, ita & naturam immediate instituit: sed in prima institutione naturae produxit creaturas nulla dispositione

positione procedente, vel actione creaturæ, sed statim fecit unumquodq; perfectum in sua specie. ergo videtur, quod beatitudinem conferat homini sine aliquibus operationibus præcedentibus.

¶ 3 Præter. Apostolus dicit Rom. 4. Beatitudinem hominis esse, cui Deus confert iustitiam sine operibus. non ergo requiruntur aliqua opera hominis ad beatitudinem consequendam.

SED CONTRA est, quod dicitur Ioann. 13. Si hæc feceritis, beati eritis, si feceritis ea. ergo per actionem ad beatitudinem pervenimus.

RESPON. Dicendum, quod rectitudo voluntatis, ut supra dictum est, requiritur ad beatitudinē, cum nihil aliud sit, quam debitus ordo voluntatis ad ultimum finem, que ita exigitur ad consecutionem ultimi finis, sicut debita dispositio materiæ ad consecutionem formæ: sed ex hoc non ostenditur, quod aliqua operatio hominis debeat præcedere eius beatitudinem. Posset enim Deus simul facere voluntatē recte tendentem in finem, & finem consequentem: sicut quandoque simul materiā disponit, & inducit formam, sed ordo diviniæ sapiētiæ exigit ne hoc fiat, ut enim dicitur in 2. de celo. * Eorum quæ nata sunt habere bonum perfectum, aliquid habet ipsum sine motu, aliquid uno motu, aliquid pluribus. Habere autem perfectum bonum sine motu, cōvenit ei quod naturaliter habet illud: habere autem beatitudinem naturaliter, est solius Dei. vnde solius Dei proprium est quod ad beatitudinem non moveatur per aliquam operationem præcedentem. Cū autē beatitudo excedat oēm naturā creatā, nulla pura creatura convenienter beatitudinē consequitur absq; motu operationis, per quā tendit in ipsam: sed angelus qui est superior ordine nature, q̄ homo, cōsecutus est eā ex ordine diviniæ sapiētiæ uno motu operationis meritoria, ut in primo expositum est. * Hōies autē consequunt ipsam multis motib. opationū, qui merita dicuntur. vnde et̄ s̄m Philosophū, † beatitudo est premium virtuosarum operationum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod operatio hominis non præexigit ad consecutionem beatitudinis propter insufficientiam diviniæ virtutis beatificantis, sed ut servetur ordo in rebus.

AD SECUNDUM dicendum, quod primas creaturas statim Deus perfectas produxit absque alia dispositione, vel operatione creaturæ præcedente: quia sic instituit prima individua specierum, ut per ea natura propagaretur ad posteros. Et similiter, quia per Christum qui est Deus & homo, beatitudo erat ad alios deriuanda, s̄m illud Apostoli ad Hebr. 2. Qui multos filios in gloriam adduxerat: statim a principio suæ conceptionis, absque aliqua operatione meritoria præcedente, anima eius fuit beata: sed hoc est singulare in ipso. Nam pueris baptizatis ad subuenit meritum Christi ad beatitudinem consequendam, licet definit in eis merita propria eo quod per baptismum sunt Christi membra effecti.

AD TERTIUM dicendum, quod Apostolus loquitur de beatitudine spei, quæ h̄ per gratiā iustificantē, quæ quidē non datur pp opera præcedentia. Non. n. h̄t rationem termini motus, ut beatitudo: sed magis ē principium motus, quo ad beatitudinem tenditur.

ARTICULVS VIII.

¶ *Utrum omnis homo appetat beatitudinem.*

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod non omnes appetant beatitudinem. Nullus enim po

test appetere quod ignorat, cum bonum apprehensum sit obiectum appetitus, ut dicitur in 3. de anima: * sed multi nesciunt quid sit beatitudo, quod sicut Aug. dicit in 13. de Trin. † patet ex hoc, quod quidam posuerunt beatitudinem in uoluptatibus corporis, quidam in uirtute animæ, quidam in aliis rebus. non ergo omnes beatitudinem appetunt.

¶ 2 Præter. Essentia beatitudinis, est uisio essentiæ diuinæ, ut dictum est: * sed aliqui opinantur hoc esse impossibile, quod Deus per essentiā ab homine videatur, vnde hoc non appetunt. ergo non omnes homines appetunt beatitudinem.

¶ 3 Præter. Aug. dicit in 13. de Trin. * Quod beatus est qui habet omnia quæ vult, & nihil male vult: sed non omnes hoc uolunt: quidam enim male aliqua uolunt, & tamen uolunt illa se uelle. non ergo omnes uolunt beatitudinem.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit 13. de Trin. † Si vnus dixisset, Omnes beati esse vultis, miseri esse non vultis, dixisset aliquid quod nullus in sua non cognosceret uoluntate. quilibet ergo vult esse beatus.

RESPON. Dicendum, quod beatitudo dupliciter potest considerari. Vno modo s̄m cōm rationem beatitudinis: & sic necesse est quod omnis homo beatitudinem velit: ratio autem beatitudinis communis est, ut sit bonum perfectum, sicut dictum est. * Cū autem bonum sit obiectum uoluntatis, perfectum bonum est alicuius, quod totaliter eius uoluntati satisfacit. vnde appetere beatitudinem, nihil aliud est quod appetere ut uoluntas satietur. quod quilibet vult. Alio modo possumus loqui de beatitudine s̄m specialē rationem, quantum ad id, in quo beatitudo consistit. Et sic non omnes cognoscunt beatitudinem: quia nesciunt cui rei communis ratio beatitudinis cōueniat: & per consequens, quantum ad hoc, non oēs eam uolunt. Vnde patet responsio ad ad primum.

AD SECUNDUM dicendum, quod cum uoluntas sequatur apprehensionem intellectus, seu rationis: sicut contingit quod aliquid est idem secundum rem, quod tamen est diuersum secundum rationis considerationem: ita contingit quod aliquid est idem s̄m re: & tamen uno modo appetitur, alio modo non appetitur. Beatitudo ergo potest considerari sub ratione finalis boni & perfecti, quæ est communis ratio beatitudinis: & sic naturaliter & ex necessitate uoluntas in illud tendit, ut dictum est. * Potest etiam considerari secundum alias speciales considerationes, vel ex parte ipsius operationis, uel ex parte potentie operatiuæ, uel ex parte obiecti: & sic non ex necessitate uoluntas tendit in ipsam.

AD TERTIUM dicendum, quod ista diffinitio beatitudinis, quam quidam posuerunt: Beatus est, qui habet oīa quæ vult, uel cui oīa optata succedunt, quodam modo intellecta, est bona & sufficiens: alio uero modo est imperfecta. Si enim intelligatur simpliciter de omnibus quæ vult homo naturali appetitu, sic uerum est, quod qui habet oīa quæ vult, est beatus. Nihil enim satiat naturalem hominis appetitū, nisi bonum perfectum, quod est beatitudo. Si uero intelligatur de his, quæ homo uult secundum apprehensionem rationis, sic habere quædam quæ homo uult, non pertinet ad beatitudinem, sed magis ad miseriam, in quantum homini habita impediunt hominem, ne habeat quæcumque vult naturaliter. sicut etiam rō accipit ut uera interdum, que impediunt a cognitione ueritatis. Et s̄m hanc cōsiderationē Aug. * addit ad perfectionem beatitudinis, quod nihil mali velit, quis primū posset sufficere, si recte intelligeretur, si quod beatus est, qui habet omnia quæ vult.

Prima Secundę S. Thomę. C QVAE-

& 1. q. 10. ar. 1. & q. 82. ar. 1. & 2. cor. 13. con. c. 88. lib. 3. c. 9. & ver. q. 22. ar. 5. & 6. Et mal. q. 6. cor. & ad 7. 9. & 10. & 1. Eth. co. 5. h. li. 3. de aig. tex. 29. 34. & 49. 10. 2. c. 4. cir. priu. to. 3. q. 3. ar. 8.

c. 4. & 5. to. 9.

c. 3. cir. sic. 2.

q. 1. ar. 5. & 7.

In cor. ar. & q. 1. ar. 5.

Locs in arg. sed contra ratio.

4. 4. ar. 4.

Text. 64. 65. 66. 10. 2.

q. 6. ar. 5. h. 1. Eth. c. 6. 7. 8. 10. 5.

D. 69.

inf. q. 10. ar. 1. de uisib. 1. 3. cap.